

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

МІЖВУЗІВСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИУРОЧЕНА
ДНЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ
29 жовтня 2024 року

«СИЛА МОВИ:
ДУХ, ЗБРОЯ, ІНТЕЛЕКТ»

Ірина ФАРІОН

Львів 2024

«Сила мови: дух, зброя, інтелект»: збірник тез доповідей Міжвузівської наукової конференції, приуроченої Дню української писемності та мови курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 29 жовтня 2024 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2024. 174 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

- Роман ЛАВРЕЦЬКИЙ** полковник служби цивільного захисту, кандидат історичних наук, доцент, начальник факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Ігор КОВАЛЬ** підполковник служби цивільного захисту, кандидат педагогічних наук, заступник начальника факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Лідія ВЕРБИЦЬКА** кандидат філологічних наук, завідувач кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Ірина БАБІЙ** кандидат пед. наук, професор кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Тетяна БОТВИН** доктор філософії, доцент, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Тетяна КОНІВЦЬКА** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Марина КУЛЬЧИЦЬКА** кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД
- Галина ХЛИПАВКА** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації факультету психології та соціального захисту ЛДУ БЖД

вже не знав. Я вже був не спроможний написати передсмертну записку рідною мовою. По-москальськи я вмирати не стану. Ось кого треба вбити – яничара в собі” [3, с. 83]. Його життя – це наша смуга злітання. Його відхід – це наше утвердження його ідеалів. Його фільми, малюнки, сценарії, тексти – це найнадійніше творення України для українців. Отож, “жити, коли вже все, кисень перекрыто” [3, с. 9].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ілленко Ю. “Юрко Ілленко – Апостолові Петру”. Тернопіль. 2011. 1015 с.
2. Ілленко Ю. “За українську Україну : Відкритий лист українцям”. Київ: АРАТТА. МАУП. 2005. 240 с.
3. Фаріон І. “Афоризми та сентенції Юрія Ілленка. Криниця для Спраглих”. Івано-Франківськ: Місто НВ. 2010. 160 с.

УДК 81-11

«ЗНАННЯ, ЩО ЗАВЖДИ ВЕДУТЬ ДО ПЕРЕМОГИ» – ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «ГЕН УКРАЇНЦІВ»

Тетяна КРАВЧЕНКО

Науковий керівник – Тетяна КОНИВІЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

«Наш проєкт покликаний озброювати знаннями, що завжди ведуть до перемоги», – так охарактеризувала свій просвітницько-пізнавальний проєкт Ірина Фаріон. Видатні винахідники, меценати, відомі письменники та геніальні композитори, учасники визвольних змагань – від УСС, до бійців Української Галицької Армії, УПА та героїв сучасної російсько-української війни – усіх їх об’єднав авторський проєкт Ірини Фаріон «Ген українців». Це про злети і падіння, перемоги і поразки, вірність і зраду.

Інтелектуально-просвітницька праця твориться в тиші розумом, серцем і душею, про яку найкраще висловився Григорій Сковорода: «Душа – це те, що робить траву травою, ліс – лісом,

людину – людиною. Без душі трава – сіно, ліс – дрова, людина – труп» [3]. Тому головна мета просвітницько-пізнавальної програми – показати величезний внесок кожного незламного українського діяча в культуру та історію України. Розповісти молодому поколінню більше про постаті, які жертвуючи власним життям, попри жажливі репресії та геноцид, довели, що незламність, духовна сила, воля та мужність це ген, який історично закодований в українську націю

На думку авторки проєкту, основне завдання нашого покоління, полягає в тому, аби вивести із тіні нашої історії постаті української культури, політики і мистецтва, тому ідея проєкту “Ген українців” – показати величезну спадщину народу та возвеличення вагомого внеску в майбутнє України культурних, політичних та військових діячів, підняття морально-психологічного духу в суспільстві, зокрема, молоді.

Програма «Ген українців» цікава кожному, бо наша генетична природа визначає нашій життєвий шлях. Проєкт не взявся з неба – це логічне продовження циклу студій «Величі особистості», які робили упродовж п'ятьох років на каналі Рада, тому надзавдання проєкту полягає в тому, щоб розкрити кульмінаційні віхи нашої історії, що сповна накладаються на сьогочасні проблеми суспільства. Як слушно зауважила мовознавця Ірина Фаріон: «Історія нас не вчить – історія нас карає!». Тому «проєкт покликаний озброювати знаннями, що завжди ведуть до перемоги, а також відкривати для глядачів нові українські постаті, для збагачення власного духовного «капіталу» [1].

Серед постатей інтелектуально-націєцентричних телестудій "Гену українців" є герої національно-визвольних змагань, письменники і мовознавці, видатні благодійники, меценати, композитори, науковці, а також важливі історичні події. Що пов'язує цих людей? Однозначно, їх титанічна праця та особиста боротьба за спадщину української мови та культури.

Герої національно-визвольних змагань: Андрій Бандера, Євген Коновалець, Роман Шухевич, Дарія Гусяк, Ольга Ільків, Олесь Бабій, Михайло Сорока, Зеновій Красівський, Валерій Марченко. Надзвичайно важливою для українців є студія про унікальну постать, відому цілому світові, прізвище якої насправді є символом і знаком українців – Андрія Бандеру. Авторка також розповідає про безсмертного головнокомандувача української

повстанської армії, Генерал-хорунжого, очільника української головної визвольної ради крайового провідника ОУН на західноукраїнських землях Романа Шухевича, який формував модерну українську націю, боровся за її державність, своє історичне призначення на вищих посадах українського визвольно-революційному Русі доби Другої світової.

Мовознавці: Агатангел Кримський, Михайло Слабошпицький, Святослав Караванський, Олекса Синявський, Олександр Пономарів тощо. Відомо, що Агатангел Кримський та Олекса Синявський не просто любили мову, а посвятили власне життя для збереження ідентичності української мови, а заклали теоретичні основи вивчення й нормування української мови, стали представниками «розстріляного відродження».

Видатні благодійники: Петро Яцик, Богдан і Варвара Ханенки, родина Олексія і Христини Алчевських. Це українські підприємці, меценати. Авторка розповідає про дуже багатих людей, багатих не лише на інтелект, багатих не лише на рівень, дуже високий рівень своєї культури, а багатих на фінанси, які вкладали в найголовніше, в духовний світ українців. Ірина Фаріон розповідає про українську буржуазію, яка була в такій страшній і дикий спосіб винищена в ХХ столітті. Вона зазначає, що нам сьогодні, власне, через те так тяжко, що оця українська верства багатіїв була знищена під самий корінь. Сьогодні наше завдання зайти у долі тих людей і показати їхній світогляд. Показати, як їм вдавалося свої величезні статки власне приносити на благо України у ту пору, коли не було самої Української держави.

Письменники: усім відомі нам Тарас Шевченко, Іван Карпенко-Карий, Улас Самчук, Павло Тичина, Марко Вовчок, Іван Багряний тощо. Авторка, розповідаючи про письменника Івана Багряного та його основний твір “Сад Гетсиманський”, звертає увагу на епіграф до цього роману, який свідчить власне про те, чи сповняє людина своє призначення на цій землі. Можна сказати, що людина найвеличніша з усіх істот, доказом цього є подвиг українців, які загинули за свободу.

Прем’єрний випуск проєкту Ірини Фаріон “Ген українців” був про українську письменницю, меценатку та видавчиню Олену

Пчілку, яку ще називали "матір'ю українського націоналізму". Ми можемо дізнатися про унікальну жінку, непохитну у своїх поглядах, у своїх ідеалах, у своїх принципах, у своїй меті. Дмитро Донцов так описав її: «Панове, була ця постать трохи осторонь від нашого суспільства, багато було питань, які ділили її разом з суспільністю, головне те, що не вистачає нашому суспільству: а не вистачає вдачі, безкомпромісності, мілітарності, гордості. Це все ми можемо відчитати з її портрету». Але вона йшла в цей український світ і увійшла, як перша жінка націоналістка. Це вона сама у своїй автобіографії сказала: «По своїй ідеології Олена Пчілка, перше всього, українська націоналістка, гаряча патріотка свого краю». Перша жінка журналістка перша жінка видавець перша жінка академік.

Історичні події: про жертви Бабиного Яру, про героїчні і трагічні події під Базаром 1921 року, про 100 років Таємного Львівського університету тощо.

Студія напрацювала широку аудиторію, спраглу на знання про українську силу, неспинну боротьбу і правду. Є надзвичайно багато відгуків вдячності за титанічну працю. Наведемо кілька думок вдячних і глибоких глядачів про одну з наших знакових студій про батька Степана Бандери Андрія Бандеру: «За Вашими лекціями, репліками, кожним відео треба вивчати нашу історію. Не за підручниками, а за вашим майбутнім багатотомником на основі цих достеменно правдивих матеріалів». «Велика Вам подяка за вашу передачу, так красиво і сміливо ви повертаєте нам нашу пам'ять. Ваші розповіді надихають, вселяють віру в те, що українці непереможні, бо і тепер є герої, такі як Ви, які не мовчать. Дай Боже Вам сили надихати свій нарід до перемоги...». «Фантастична лекція. Дякуємо пані Ірині Фаріон за ту титанічну просвітницьку роботу. Тепер багатьом буде зрозуміло про подвиг роду Бандерів в ім'я нашої Батьківщини... Слава синам України!» [3].

Наведемо ще відгук про студію Олени Пчілки: «Як багато в Україні по-справжньому великих постатей, про які ми майже нічого не знаємо. Що ми донедавна знали про Олену Пчілку? Тільки те, що вона є матір'ю Лесі Українки і все, крапка. Дякуючи невгамовній пані Ірині Фаріон, ми довідуємось про величезну кількість напівзабутих або маловідомих, чи навіть таких, що про них ми начебто дещо й знали, але виявляється ще більше зовсім не знали. З подивом довідуємось про винятковість такої потужної особистості в

українській культурі, як Олена Пчілка. Яка багатогранність, яка сила характеру, яка виняткова обдарованість цієї незвичайної жінки!!! [4].

За час існування авторського проєкту Ірини Фаріон «Ген Українців» створено незліченно багато студій про знакові (незнані та маловідомі) постаті української історії, культури, науки, підприємництва, політики. Низка з цих студій уже стали традиційним додатковим матеріалом для вчителів у школах та викладачів вишів з метою поглибленого вивчення історії, літератури, культури, процесів державотворення, підприємницької та благодійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. «Ген Українців» – Олександр Вишнівський. Порохівниця. 5 серпня 2021 р. https://porokhivnytsya.com.ua/2021/08/05/farion_gen-ukrainciv_olexander-vyshnivskyi/.
2. Телепрограму «Ген українців» Ірини Фаріон відзначено особливою номінацією року від каналу НТА. Катедра української мови Львівської політехніки. <https://lpnu.ua/news/teleprohamu-hen-ukraintsiv-iryny-farion-vidznacheno-osoblyvoiu-nominatsiieiu-roku-vid-kanalu>.
3. Фаріон І. «Ген українців» – душа каналу НТА. Українська правда. 28 грудня 2021. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/farion/61cb2c6056213/>.
4. Фаріон Ірина «Ген українців»: 43 інтелектуально-націєцентричні телестудії за рік. 2 грудня 2020. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/farion/5fc7612da7cd1/>.

РОЛЬ МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Соломія ПОДОБІНСЬКА

Науковий керівник – Галина ХЛИПАВКА, канд. пед. наук, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Наталія ІВАНИШИН

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....97

Марія КОХАН

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА САМООЦІНКУ ТА РІВЕНЬ
ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ.....100

Оксана ГАТАЛА

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ.....105

Глона КАРАВЕЦЬ

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ В УМОВАХ ВОЄННИХ
КОНФЛІКТІВ: СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ
.....108

Богдана НАДОЛІШНЯ

ЗВЕРТАННЯ В КОЛІСАНКАХ ЯК ВИРАЗНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ УКРАЇНЦІВ.....112

Максим ОСІПОВ

МОВА ЯК СПОСІБ СВІТОБАЧЕННЯ.....116

Назарій РОЮК

ЕМОЦІЙНА І ПСИХОЛОГІЧНА СИЛА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВІД
ОСОБИСТОГО ДО НАЦІОНАЛЬНОГО РІВНЯ.....119

Максим ШМЕГА

МОВА – ЦЕ КЛЮЧ ДО РОЗУМІННЯ СВІТУ І СЕБЕ В НЬОМУ:
ПЕРЕРОДЖЕННЯ ЮРІЯ ІЛЛЄНКА.....123

Тетяна КРАВЧЕНКО

«ЗНАННЯ, ЩО ЗАВЖДИ ВЕДУТЬ ДО ПЕРЕМОГИ» -
ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «ГЕН УКРАЇНЦІВ».....128

Соломія ПОДОБІНСЬКА

РОЛЬ МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....132